

ZÁPIS Z KULATÉHO STOLU SPOLEČNÉHO
PROJEKTU GLOPOLIS A RSJ INVESTICE DO
UDRŽITELNOSTI.

UDRŽITELNOST A ODPOVĚDNOST BYZNYSU NA POZADÍ VÁLKY NA UKRAJINĚ

JAK DO ESG INTEGROVAT
GEOPOLITICKÁ RIZIKA?

5. 4. 2022, 16:30-18:00

IMPACT HUB, DRTINOVA 10, PRAHA 5

 glopolis

 RSJ

Válečný konflikt na Ukrajině již má a ještě bude mít zásadní vliv na podnikání v ČR. Kromě dopadu sankcí na české firmy, bezprecedentního stahování firem z ruského trhu a masivní pomoci byznysové komunity Ukrajině a obětí války je zjevné, že Česko i EU čekají strategické změny. Cílem kulatého stolu bylo zmapovat klíčové výzvy a identifikovat nové trendy, které válka na Ukrajině vnáší do pohledu na firemní udržitelnost.

SANKCE - UTÁHNOUT SI OPASKY S ODPOVĚDNOSTÍ VŮČI ZRANITELNÝM

Sankce uvalené na Rusko po anexi Krymu dobře fungovaly 12 měsíců, ale pak je firmy (za přihlížení států) začaly porušovat. Přitom tehdy byla evropská ekonomika v konjunkturu, nikoliv na hraně stagflace jako nyní. Zaznívaly argumenty “vy s těmi lidskými právy nám kazíte byznys”.

Když Rusko spustilo válku, se kterou málokdo počítal, nastal obrat oproti přístupu po roce 2014 nejen u mnoha států. I řada firem jde za rámec toho, co vyžadují sankce EU. Německo zrušilo Nord Stream 2, Španělsko poslalo své válečné lodě do Černého moře. Pod tlakem zákazníků či z rozhodnutí majitelů velké i menší firmy ukončily působení v Rusku či obchod s ním. Některé dokonce přestaly spolupracovat s partnery, kteří odebírají ruskou ropu.

S postupem času je jistě třeba očekávat opětovný návrat pragmatických zájmů. Ale v řadě případů nejde jen o firemní zisky. Mnohé firmy či celé průmyslové sektory může odříznutí od ruského, ale také ukrajinského trhu stát existencí. V každém případě na něj doplácí jejich zaměstnanci i státní pokladna. Nejvíce dramatické kroky, jako např. zastavení dodávek ruského plynu, pak mohou v kombinaci se stávající inflací **podlomit nejzranitelnější skupiny** a soudržnost celé společnosti. Ochota nést takové důsledky se stát od státu liší. Např. v Polsku a Rumunsku je velká část společnosti připravena si opasky utáhnout.

KYANID V MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCI - MORÁLKA JAKO DLOUHODOBÝ ZÁJEM

Není to však jen otázkou ochoty, ale také časového horizontu. Angažmá firem v Rusku po anexi Krymu lze považovat za určitou analogii nalití kyanidu do řeky. Jak dnes vidíme, šlo o krok, který (nepřímo) zvýšil toxicitu prostředí a přispěl k ohrožení mnoha jiných. Jsme však dostatečně poučení, že co dnes ušetříme, když nebudeme respektovat sankce a co nejvíce omezovat potenciál agrese, zaplatíme násobně v budoucnosti? Že postavit se zásadní hrozbě už levnější nikdy nebude?

Ať už je to optikou ESG, CSR či PR, každý podnik zvažuje politická rizika v prostředí, kde podniká - co mohou přinést výsledky voleb, regulatorní iniciativy, stav veřejných financí apod. Ani na **hodnocení geopolitických rizik** není nic nového. Je základní rysem odpovědného investování, ale závisí na každé firmě, jak si je nastaví.

HLAVNÍ VSTUP

- *Martin Dvořák, náměstek ministra zahraničních věcí*
- *Radek Špicar, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR, viceprezident Konfederace evropského podnikání BusinessEurope*
- *Jana Matesová, bývalá zástupkyně ČR u Světové banky*
- *Martin Ehl, hlavní analytik Hospodářských novin*
- *Libor Winkler, předseda správní rady RSJ*

Moderoval: Petr Lebeda, ředitel Glropolis

Pro mnohé firmy jsou mezinárodní politické analýzy komplikované, a tak si prověřují jen svého bezprostředního partnera, anebo se řídí **ratingovým hodnocením**. Zpětným pohledem těžko pochopit, jak mohlo být Rusko jako země ve válce a s dalšími imperiálními plány, s reálnými politickými, ekonomickými i reputačními riziky až donedávna v investičním stupni B? Není to však první problém s ratingovými agenturami.

Na pozadí války na Ukrajině se do debaty o ESG silněji vrací i témata jako greenwashing. Je ESG nástrojem skutečné transformace k odpovědnějšímu, udržitelnějšímu podnikání, anebo spíše **líbivou fasádou**, za níž se hlubší problémy lépe schovávají? Chvályhodné dosazení žen do vedení firmy nesmí maskovat porušování základních práv např. žen, jež vyrábějí pro firmu zboží v zámořském závodu. Nebo dokonce plotky s režimem zkorumpovaným, autokratickým či porušujícím mezinárodní právo.

ZKRACOVÁNÍ DODAVATELSKÝCH ŘETĚZCŮ - TŘI MOUCHY JEDNOU RANOU

Odpovědné, systémové reakce na několik problémů zároveň, jsou v plném proudu. Již po zkušenostech s pandemií covidu (a zablokováním Suezského průplavu) se začala přehodnocovat závislost na **dlouhých dodavatelských řetězcích**. Dnes se masivně zpožďují či odkládají nejen dodávky z Afriky či Asie, ale také z východní Evropy.

Firmy proto zintenzivňují zkracování svých řetězců, aby pomohlo v dlouhodobém **snížení závislosti** i na zdrojích z rizikových destinací. Navíc procházíme 4. průmyslovou revolucí: robotizovaná výroba se zbavuje závislosti na lidských zdrojích. Čína již také není zdrojem levné pracovní síly, takže nejde nutně ani o krátkodobě dražší řešení.

ZELENÉ A ZBRAŇOVÉ KONTROVERZE - STANDARDIZACE S NUANCEMI

Většina dalších kroků ale tak přímočará není. I díky původním návrhům sociální taxonomie EU mnohé banky v posledních letech nepůjčovaly zbrojovkám a ani jim nechtěly otevřít kontokorentní účty. Hned v prvních týdnech války však země EU vyvezly na Ukrajinu velké množství zbrojního materiálu a banky začaly **omezení pro zbrojaře korigovat**. Standardy ESG musí zohledňovat jak potřebu EU rychle zvýšit svou obranyschopnost a využít inovativní potenciál sektoru, ale zároveň přitom co nejvíc zamezit rozněcování dalších konfliktů, korupci a poškozování životního prostředí.

S ještě větším dilematem se v důsledku ruské agrese potýká **zelená tranzice**. Vedle obranného průmyslu se na černé listině (investic rizikových z hlediska ESG) začaly díky klimatické krizi objevovat především fosilní zdroje. Podle nedávné zprávy IPCC se blížíme spíš třetímu katastrofickému scénáři oteplení nad 3 stupně Celsia. Na první pohled nejbezpečnější řešení - urychlit přechod k obnovitelným zdrojům maximálním omezením dovozů ropy a plynu, z nichž Rusko významně financuje i svou válku - ale má významné háčky.

Zejména přímořským zemím se v krátkém období může výpadek podařit pokrýt dovozem zkapalněného plynu a ropy odjinud. Ale je třeba se připravit na ještě vyšší ceny fosilních paliv pro všechny. I tak se některé země po určitou dobu neobejdou bez dalších zdrojů, ať je jimi uhlí nebo jaderné elektrárny, jejichž zahrnutí coby “přechodně čistého zdroje” do taxonomie budilo podobné kontroverze jako zemní plyn. A ani obnovitelné zdroje jako například solární panely s vysokou zdrojovou a energetickou náročností z Číny nejsou bez kontroverzí.

NA DILEMATA ODPOVĚDNĚ .. A S OPTIMISMEM

Ať už tomu říkáme politická odpovědnost firem či ESG, politická i geopolitická rizika vždy měla své pevné místo v odpovědném řízení či investování. Koncept ESG představuje vyslyšené volání progresivních byznysů po co nejvíce objektivním a jednotném standardu pro posuzování toho, co je a není udržitelné. Současné kritické výzvy způsobené či umocněné válkou na Ukrajině ukazují, že jde o správný směr. Standardizace však musí být nejen dotažená, objektivní a jasná, ale rovněž domyšlená v kontextu bezpočtu dilemat, která provázejí dílčí sektory či problémy.

To je práce na další roky a stejně nebude nikdy dokonalá. Každá firma řeší unikátní sadu výzev. Úspěšná navigace rozbouřeným mořem komplexního, rychle se měnícího světa vyžaduje především správný morální kompas: kdy se krátkodobé úspory z méně bolestných řešení vrátí v budoucnosti mnohem dráž nejen nám, ale mnoha jiným? A optimismus, který vždy prospěje novým a nelehkým krokům.

RSJ

glopolis